

Taalbeleid op de lagere school: een brede aanpak

1 mei 2000

Auteurs: Jo van den Hauwe, Marc Stevens, Werner Schrauwen

Volume: 29

Nummer: 5

Pagina's: 3-18

Documenten

- [vonk_jrg29_084.pdf](#)

taalbeleid op de lagere school een brede aanpak jo van den hauwe marc stevens werner schrauwen prelude portretten van leerlingen uit de grootstad 1 chaima is 13 jaar en is in het zesde leerjaar gesukkeld ze zit emotioneel helemaal strop omdat haar moeder voor 6 uur de deur uit moet worden van chaima verwacht dat ze haar tweelingbroertjes van 18 maanden oud wekt wast aankleedt en naar de kinderkribbe brengt voor 8 uur daarna kruipt chaima terug in bed om haar slaap te hervatten ze komt dan ook voortdurend te laat op school van vader die niet in het gezin verblijft krijgt chaima elke dag 100 frank om eten te kopen voor uitstap pen theaterbezoek bosklassen is er geen geld de ouders zijn in een scheiding verwickeld en vechten hun echtelijke problemen vaak op school uit door de slechte leefomstandigheden is chaima zeer slecht verzorgd ze draagt winter en zomer dezelfde kleren amper gewassen ze heeft vaak luizen en ruikt onfris na schooltijd brengt chaima haar tijd vooral op straat door waar de omgangstaal uitsluitend frans marokkaans turks of albanees is de ouders van bilal uit het vierde leerjaar en myriam die naar het eerste leerjaar gaat zijn van algerijnse afkomst ze zijn zeer bezorgd om hun kinderen en staan heel positief tegenover de school moeder komt helpen om activiteiten te verzorgen bilal doet zijn best maar heeft het toch moeilijk met nederlands thuis wordt er frans gesproken hij heeft wel nederlandstalige vrienden en dat bevordert zijn taal gebruik myriam is een zeer open kind spreekt goed nederlands en heeft een verba zend grote woordenschat haar vriendinnetjes in de klas zijn nederlandstalig de ouders hebben spijt dat ze geen nederlands kennen ze zijn ervan overtuigd dat ze betere arbeidskansen zouden hebben indien ze nederlands zouden spreken aal is een belangrijke hefboom tiek van den branden kuiken 1997 von voor maatschappelijke emancipatie werkgroep nt2 1996 is daarbij weliswaar het is dan ook de taak van de basis onontbeerlijk maar wanneer het gaat om school om het taalonderwijs zo in te richten kinderen als myriam bilal en chaima vol ten dat alle leerlingen ook de taalzwakke staat o i het nadenken over een goede re maximale kansen krijgen om later te taalvaardigheidsdidactiek alleen niet hij participeren aan het maatschappelijk moet deel uitmaken van een

ruimer school gebeuren om dat doel te bereiken willen taalbeleid lijens 1993 van
braak e a wij in dit artikel een lans breken voor een 1998 dat zowel gericht is op
de relatie tus brede aanpak een taakgerichte taaldidac sen de school en de ouders
buurt als op mei juni 2000 nummer 5 29 e jaargang mn f w s f 3y n een bewust om-
gaan met de meertaligheid in een brochure van het nederlandse op school en in
de klas aan de andere kant ministerie van onderwijs cultuur mogen we niet uit het
oog verliezen dat wie wetenschappen uit 1997 wordt taalbeleid werkt met kin-
deren als die hierboven werden gedefinieerd als de structurele en stra geportret-
teerd hoge eisen moet stellen aan tegische poging om de dagelijkse onder het taal-
materiaal waarmee wordt gewerkt wijspraktijk in een multi etnische school aan te
passen aan de taalleerbehoeften van de taalvaardigheid van gettokinderen deze
leerlingen p 7 internetversie als verhogen veronderstelt onderdelen van taalbe
met andere woorden wij pleiten voor een taalbeleid dat leid worden nederlands
een aantal ingrepen op uitgaat van de brede school een als tweede taal en verschil-
lende niveaus school waar ouders en buurt waar nederlands als instruc van macro
de school het samen leven in de ruimste zin tietaal genoemd taal in relatie tot zijn
omge van het woord echt telt beleid gaat echter ver ving tot micro de les der dan
aandacht sen taal in dit artikel zoomen we in op een besteden aan nt2 of taal-
vaardigheidson aantal facetten hiervan derwijs en de instructietaal in de hoger
vermelde brochure worden twee fundamen tele fouten gemaakt de aanpak wordt
lou ter binnen de school gesitueerd en is taalbeleid bovendien uitsluitend gericht
op het over dragen van kennis en aanleren inoefenen en de brede school en drillen
van vooral technische meetbare vaardigheden het is evident dat de onderwi-
jskansen van kinderen verbeteren wanneer ouders actief dat heeft alles van doen
met een impliciete betrokken zijn bij de school en hun kinderen onderwijsvisie en
met name hoe je begrip thuis ondersteunen bij het leren glas e a pen als onderwi-
jspraktijk en onderwijsre 1998 sultaten invult als onderwijspraktijk niet het kan ni-
et vaak genoeg herhaald worden meer is dan het lesgeven binnen de voorzie dat
ouders actief betrokken moeten worden ne lestijden en onder onderwijsresultaten
bij het leren van hun kinderen mejnen e a goede punten op het schoolrapport of
een 1991 goede score bij een externe evaluatie wordt verstaan dan wordt onderwi-
js verengd tot iedereen is het erover eens dat ouders bij schooltje spelen zonder
maatschappelijke het onderwijs moeten worden betrokken en relevantie laat staan
emancipatorische dat onderwijs rekening moet houden beter kracht wij pleiten
voor een veel breder taal nog moet uitgaan van de leef en bele beleid een taal-
beleid dat uitgaat van de vingswereld van het kind maar vaak blijft dit brede
school een school waar ouders en bij een statement en volgen de daden de buurt
waar het samen leven in de ruimste woorden niet het is inderdaad veel gemak zin
van het woord echt telt kelijker iets stellig academisch te poneren dan het con-
creet uit te voeren zeker in deze tijden van specialisatie een term die de school in
de buurt vaak gebruikt wordt om versnippering te verbloemen nt2 specialisten
houden zich taalbeleid houdt niet op aan de school bezig met taaldidactiek ico
mensen met poort zeker niet in een meertalige groot culturele en sociale diver-
siteit en taalbe stedelijke omgeving waar vaak een apart leid adepten met taal-
beleid heidssysteem in stand wordt gehouden de 29e jaargang nummer 5 mei juni

2000 muur die onbewust of voor het gemak thuistaal talen en de kennis die nodig is om opgetrokken wordt tussen ieren een taal geld te kunnen verdienen uit onmacht aan leren en leren in een taal op school en de school overlaten of sterker bewust en thuis de familie de buurt moet absoluut expliciet bij de school leggen zij zorgen dan worden gesloopt zeker in een gettoachtige wel voor de rest van de opvoeding ieder omgeving zijn taak ieder zijn taal in brussel en bijna elke vlaamse stad van uiteraard komt dit de motivatie om te ieren enige omvang leven allochtone en achter van en in een andere taal niet ten goede gestelde kinderen zoals die uit onze prelu we kunnen hier eerder spreken van een de vaak in een vrij gesloten wijk van de versnipperde verwarde en verwarrende craen 1999 zo n buurt zorgt voor een zelfs chaotische leeromgeving dan van een zeker gevoel van geborgenheid en veiligheid rijke en stimulerende als we even terug en bezorgt de inwoners een collectieve gaan naar chaima enerzijds en bilal en identiteit maar dit heeft uiteraard ook nade myriam anderzijds zien we duidelijk het len door het isolement komen deze kinde belang van deze factoren de open opstel ren nauwelijks in contact met de vele en ling van de ouders van bilal en myriam ten diverse aspecten van het gevarieerde maat opzichte van de taal van de school bein schappelijke en culturele leven buiten de vloedt de taalverwerving in positieve zin wijk zeker jonge kinderen worden om allerlei gerichte acties redenen o a cultuurbehoud zie phalet e a vanuit drie ingangen 1999 op deze eilanden beschermd tegen de boze buitenwereld ze worden opge om te komen tot gunstigere leeromstandig voed in een smalle wereld leven in de mar heden en een grotere integratie in de goe ge kijken bijna uitsluitend naar bijvoorbeeld de betekenis van het woord moet deze turkse tv zenders komen niet in contact apartheid dan ook worden doorbroken met boeken educatief materiaal e d dat kan door gerichte acties die deel moe natuurlijk worden ze wel geconfronteerd ten uitmaken van een op maat gesneden met de complexere buitenwereld maar die taalbeleid dat wel degelijk rekening houdt confrontatie is meestal niet vruchtbaar ze met de drie eenheid kinderen ouders buurt blijft oppervlakkig of wekt eerder gevoelens voor specifieke gevallen zoals brussel en de op van bedreiging en verlies van zekerheid taalgrensgemeenten moet daarbij dan nog en identiteit vandaar ook dat de overgang de tweetalige eerder nog meer dan twee van de kindertijd naar de adolescentie het talige situatie als basisgegeven ingecalcu bewust gaan verkennen van de nieuwe leerd worden acties kunnen in samenwer wereld voor hen vaak problematisch ver king met schoolbetrokken en andere loopt externe organisaties worden opgezet vanuit drie ingangen de kinderen de ouders en voor ouders en kinderen die in deze geiso de buurt leerde situatie leven behoort de school tot die andere wereld er wordt een andere taal in de klas en op school kan taal als commu gesproken en veelal gelden er andere wet nicatiemiddel ordenend zingevend sys ten worden er andere normen gehanteerd teem en cultuurdrager niet alleen in de les en waarden beleefd vandaar dat allochtone sen moedertaal zoals nederlands vroeger ouders de totale verantwoordelijkheid voor heette aan de orde worden gesteld je kan het leren van de dingen die van belang zijn er met de kinderen over nadenken zie ook in die andere wereld met name de niet hieronder als je dergelijke dingen niet mei juni 2000 nummer 5 29e jaargang v s 6 schools aanpakt kom je sowieso terecht bij van

ouders om nederlands te leren zodat het werkelijke leven en stoot je wellicht die de schoolvorderingen van hun kinderen snel op de drie interac beter kunnen volgen tielijzen die eigen zijn en begeleiden zo moeten leraren en ouders vooral aan de communicatie leren luisteren naar elkaar zonder onder allochtone kinde een derde breekijzer dat enerzijds het vingertje van de ren nadenken en dis dat gebruikt kan wor leraar voortdurend betweterig wordt cussieren over deze den om de muur tus dingen koppelt de opgestoken en ouders anderzijds ja sen school en leven knikken maar alles blauwblauw laten school en het leren aan te slopen is te vinden het echte leven het zal in de culturele en de ontwikkeling van het kind zijn zelfbeeld sociale initiatieven die in allerlei instellingen zijn kijk op de maatschappij zijn betrokken zoals buurthuizen integratiecentra biblio heid en motivatie en ook zijn taalvaardigheid theken kunnen worden genomen het is ten goede komen van groot belang dat de school zo intens mogelijk samenwerkt met het sociaal cultu ook via acties die direct op de ouders reel werk weerom mogen schoolopbouw gericht zijn participatieraden vader en werk en clb niet ontbreken in een breed moedergroepen enz kan de muur tussen taalbeleidsplan maar ook wijkfeesten en school en buurt worden afgebroken het speciale gelegenheden moeten aangegre schoolopbouwwerk en het clb centrum pen worden om de school te maken tot voor leerlingbegeleiding het vroegere pms een dynamische kracht een leer kracht en mst spelen hier een belangrijke rol niet voor de hele bevolking alleen om individuele problemen op te lossen of een geest van vertrouwen en openheid te bewerkstelligen zowel bij ouders als bij lera concrete voorbeelden ren maar ook om visies over en stereotiepe houdingen ten opzichte van de andere we willen kort twee concrete brusselse ini inclusief zijn taal genuanceerder te maken tiatieven beschrijven die elk op hun manier zo moeten leraren en ouders vooral leren als voorbeeld gesteld kunnen worden van luisteren naar elkaar zonder dat enerzijds het de hierboven geschetste aanpak vingertje van de leraar voortdurend betwete rig wordt opgestoken en ouders anderzijds in het project taalvaart zie o a postel s d ja knikken maar alles blauwblauw laten werken een dertigtal logopedisten aan de taalvaardigheid van jonge kinderen naast zaak is van opvoeding en onderwijs een hun hoofdopdracht het directe taalwerk in gemeenschappelijke taak met een gedeelde kleine groepjes zetten de logopedisten verantwoordelijkheid te maken hoe je daar samen met het schoolteam acties op het bij omgaat met taal welke taal gebruik je bij getouw om de betrokkenheid van ouders te oudercontacten hangt af van de omstan vergroten en de kinderen ook buiten de les digheden in ieder geval moet het beste tijden taal te leren zo worden taalweken communicatiekanaal gevonden worden ook georganiseerd waarin door middel van aller een gedeelde verantwoordelijkheid en ook lei spelletjes klasdoorbrekende zoekop hier geldt de regel doe alles in functie van drachten e d taal ook de moedertalen het belang dat is de cognitieve emotionele centraal staat via een afsluitend feest of het en sociale ontwikkeling van het kind we schoolfeest de sinterklaasavond e d wor kunnen ons bijvoorbeeld voorstellen dat in den de ouders betrokken bij het taal leren het taalbeleidsplan van een school aandacht de kinderen ieren hun ouders bijvoorbeeld wordt besteed aan het positief stimuleren hoe je in verschillende talen elkaar op

ver 29e jaargang nummer 5 mei juni 2000 n v n iti schillende tijdstippen van de

dag kan en vertrouwen de noodzakelijke voedings begroeten en hoe je een bepaald gezelschap bodem van alle leren daarnaast zijn er ook schapsspel in het nederlands kan spelen meetbare positieve gevolgen door het voorlezen aan huis uit boeken van de openbare het project de boekenbende aan huis bibliotheek wordt de drempel daarvan verzie zie de vreesse 1997 puissant 1998 een ini laagd zeker als de juf in de klas inspeelt op tiatief van de schaarbeekse openbare dit buitenschools project het voorlezen bibliotheek en schoolopbouwwerk impuls zelf in de thuissituatie verhoogt de taalvaardigheid loopt al enkele jaren in verschillende brussel digheid van kinderen daarenboven wordt se gemeenten het de schooltaal op een maakt gebruik van de natuurlijke manier in het drie ingangen zoals het bewust creeren van natuurlijke anderstalige huis bin hierboven beschreven contexten voor de verwerving van nengebracht en de in de bibliotheek wor het nederlands is o i een belangrijk kloof tussen school en den wekelijks voorlees onderdeel van het taalbeleid van een leven sterk verkleind momenten voor kinde bewust meertalige school ren en ouders georga beide initiatieven zijn er niseerd in samenwerking met verschillende in de eerste plaats op gericht om ouders basisscholen daarnaast komen vrijwilligers nauwer te betrekken bij de school en de gedurende meer dan een maand een of ontwikkeling van de schoolse taalvaardig meer avond en per week in meer dan 100 heid van hun kinderen tegelijk worden er gezinnen voorlezen de voorlezers vaak natuurlijke buitenschoolse contexten voor leraren in opleiding die een verantwoorde de taalverwerving van die kinderen boekenkeuze maken worden altijd hartelijk gecreeerd het bewust creeren van natuur onthaald en zorgen ervoor dat ook de lijke contexten voor de verwerving van het ouders bij het gebeuren betrokken worden nederlands is o i een belangrijk onderdeel door middel van boeken en gesprekken van het taalbeleid van een bewust meertali vaak ook in het frans of met de kinderen als ge school in de volgende paragraaf gaan tolk ontstaat er wederzijds begrip openheid we nader in op dit facet van een taalbeleid de bewust meertalige school een vrijdagmiddag in de lente van 1999 het tweede leerjaar van de gemeentelijke basisschool van k hoekenwerk sarah en soumaya proberen met ijzeren plaatjes schroeven en bouten een autootje te construeren een zinvolle taak want er komt meer taal bij kijken dan je zou verwachten er is overleg en discussie over welke onderdelen overeenstemmen met de tekeningen op het plannetje en over de volgorde en manier van monteren soumaya instrueert sarah hoe ze twee plaatjes tegen elkaar moet houden zodat zij die kan vastzetten dat lukt in eerste instantie niet zo best en soumaya schakelt over op frans op school spreken we nederlands soumaya oei de juf stond in de buurt en heeft het gehoord 1 1 ibrahim pakt z n spullen bij elkaar want zijn moeder is er ze is pas bevallen de juf merkt haar op en maakt een praatje hoe het met de baby is of de moeder niet te veel werk heeft en dat allemaal in vlekkeloos frans mei juni 2000 nummer 5 29e jaargang a natuurlijk staat de juf voor een dilemma als team kan dat door bewuste keuzes te ze zich strikt houdt aan het principe van op maken en die vast te leggen in het school school alleen maar nederlands wordt het taalbeleid niets met dat praatje met ibrahims moeder en contact met ouders is belangrijk maar welke dubbele boodschap krijgen sarah meertaligheid mag het iets meer zijn soumaya ibrahim en de andere leerlingen dat de juf toch ook maar haar

toevlucht omgaan met meertaligheid is een van de neemt tot Frans als het haar uitkomt dat vele facetten van een schooltaalbeleid van laatste is ongenueanceerd streng het sug braak e a 1998 p 174 176 wie voor gereert net als de term dilemma een zichzelf eerlijk de vragen hierboven beantwuste strategie van de juf en vaak is dat woordt komt al snel uit bij het onredelijke niet zo leerkrachten zijn zich niet altijd van enkel Nederlands op school bewust van de betekenissen die taalkeuzes bovendien bestaat er een redelijke kans dat of regels daarover met zich kunnen mee kinderen gewoonweg de pest krijgen aan brengen Nederlands als ze verplicht worden om het ook tijdens niet formele schooltijd te spre dit soort observaties leert ons telkens weer ken hoe goedbedoeld ook met het oog op dat goed Nederlandstalig onderwijs voor het verwerven van het Nederlands enkel anders-talige kinderen ook een zaak is van Nederlands negeert een fundamenteel bewust bezig zijn met meertaligheid aspect van de identiteit van anderstalige anderstalige kinderen in kinderen deze kinde het Nederlandstalig on ren functioneren en hoe goedbedoeld ook enkel derwijs zijn of worden zullen blijvend functio Nederlands negeert een meertalig dat is een neren in een meertalige fundamenteel aspect van de gegeven waar je niet omgeving ze moeten rond kunt ze kunnen identiteit van anderstalige kinderen op een flexibele manier zich uitdrukken in meer die verschillende talen dan een taal hoe ga je daarmee om wat leren inzetten om tot goede communicatie kan wat kan niet staat het gebruik van tie te komen een andere taal de verwerving van het Nederlands in de weg in alle omstandighe de school kan dat leerproces begeleiden den hoe vermoeiend frustrerend is het om daarom moet in het kader van een school na twee uur hard werken in een andere taal taalbeleid worden nagedacht over de bete tijdens je ontspanning je moedertaal niet te kenis die meertaligheid krijgt er moeten mogen spreken welke attitude krijg je afspraken worden gemaakt over de plaats daardoor ten opzichte van je moedertaal en die andere talen krijgen tijdens de werktijd die andere taal dat kan gaan van een keuze voor een vorm van meertalig onderwijs over het ontwikke die meertaligheid als essentieel onderdeel len van een curriculum taalbeschouwing dat van de schoolse context moet met andere uitgaat van en dus ruim aandacht schenkt worden een adequate plaats krijgen in de aan het meertalige gegeven tot het klein klas en de school iets wat de mogelijke schaliger gebruikmaken van verschillende den en de verantwoordelijkheid van een talen in bepaalde taaltaken zoals het voor individuele leerkracht overstijgt een school beeld hiernaast 29e jaargang nummer 5 mei juni 2000 je kiest een tekst waarvan het verhaal zich afspeelt binnen een andere cultuur je vervangt in de tekst de doelwoorden door hun Italiaanse of Turkse of equivalent de anderstalige kinderen k rijgen de tekst met Nederlandse woorden de Nederlandstalige kinderen k rijgen de tekst met ve rtalingen per twee telkens een anderstalig en een Nederlandstalig kind voeren de kinderen een aantal opdrachten uit waarbij ze de betekenis van de doelwoorden nodig hebben om tot een goed resultaat te komen maar ook over taalkeuze s buiten de werk levensechte contexten voor het leren tijd kunnen afspraken worden gemaakt van Nederlands schoolse ook zonder schooltaalbeleid maken scho len al vaak die afspraken hoewel die de lessen bewegingsopvoeding bijvoor meestal beperkt blijven tot het taalgebruik beeld bieden een schat aan mogelijkheden van de kinderen onder-

ling wat daarbij vaak om te werken met relevante taaltaken bij opvalt is dat kinderen nauwelijks betrokken voorbeeld rond ruimtelijke begrippen en worden bij die afspraken het lijkt wel alsof allerlei handelingen ze vormen bovendien hun meertaligheid een taboe onderwerp is een natuurlijke context voor non verbale hoewel zij de ervaringsdeskundigen bij uit ondersteuning van het leerproces net als stek zijn krijgen ze zelden de kans om over voor het begrijpen en geven van instructie die ervaringen te vertellen ties een groot voordeel is dat je je begrip van een instructie kan uitdrukken in een hoe is het om in een andere taal les te krijg handeling en niet hoeft te formuleren in een gen hoe voelt het als je andere kinderen wel gevormde zin iets tegen of over je hoort zeggen in een taal die je niet begrijpt hoe moeilijk worden ook lessen plastische opvoeding bieden vertrouwde spelletjes als je ze in een andere mogelijkheden op het vlak van instructies taal moet spelen of leer je daardoor die hier wordt het taalgebruik vaak spontaan andere taal juist beter is die andere taal rechtstreeks gekoppeld met handelingen belangrijk voor jou heb je al eens proble knippen plakken een lijn trekken en men ervaren omdat je die taal niet voldoen visuele informatie voorbeelden waarne de begreep boeiende onderwerpen voor mingsopdrachten een niet te onder de praatrondes zo uit het leven van meer schatten hulp bij het taalleerproces om een talige kinderen gegrepen open deur in te trappen dit alles mag natuurlijk niet doen vergeten voorwaarde bij dit alles is natuurlijk dat de dat het er ook op aankomt anderstalige kin leerkrachten de leerpotentie van deze con deren voldoende taalvaardig te maken in teksten zien en maximaal benutten bijvoor het nederlands met dat opzet voor ogen is beeld door misschien wat tegennatuurlijk tij het belangrijk om na te denken over zinvolle dens de les bewegingsopvoeding voort contexten waarin het nederlands gebruikt durend te laten verwoorden wat er gebeurt en dus geleerd kan worden waar met en misschien is de taak die sarah en andere woorden een taakgerichte aanpak soumaya uitvoeren iets monteren op basis op spontane wijze tot zijn recht komt van een plan een zinnollere activiteit zeker daarbij situeren heel wat leerkansen zich met het oog op taalverwerving dan allemaal buiten de traditionele taalles hetzelfde bloemstukje maken voor pasen mei juni 2000 nummer 5 29 e jaargang 1 op nog een andere manier moeten leer en buitenschoolse contexten krachten zich bewust worden van de relatie tussen context en taalgebruik bij meertalige meertalige kinderen die thuis niet in contact kinderen zoals vermeer 1995 p 33 komen met de schooltaal hebben een han terecht opmerkt is het moeilijk voor anders dicap om deze instructietaal te leren talige kinderen om in het nederlands te pra immers de taalverwerving van neder ten over onderwerpen die ze in hun moe landstalige kinderen verloopt voor een groot dertaal hebben meege maakt kring en deel ook buiten de school waar een grotere leergesprekken die in zeer algemene termen diversifiering qua taalaanbod bijvoorbeeld een beroep doen op wat er in de vrije tijd huis tuin en keukenwoordenschat inter van kinderen gebeurt wat heb je op televi actie bijvoorbeeld met meerdere volwasse sie gezien zijn dus niet zo geschikt in een nen individueler en taaltaken bijvoorbeeld meertalige klas ook voor ons zou het bij boodschappen doen afspraken maken zonder moeilijk zijn om verslag te geven van mogelijk is op een meertalige school moe bijvoorbeeld een spel in een andere taal dan ten dan ook extra inspanningen worden

die waarin we het steeds spelen gedaan om het buitenschools leren van het nederlands te stimuleren om aansluiting te vinden bij de leef en belevingswereld van anderstalige kinderen een belangrijke impuls kan daarbij uitgaan zijn dit soort zeer open vragen over de vrije van leespromotie dat kan gaan van zinvol tijd weinig geschikt hiermee willen we lere taken dan het traditionele gesprekje natuurlijk niet zeggen dat onderwerpen uit naar aanleiding van een tekst een goede de leefwereld van de kinderen gemeden interculturele klashbibliotheek en klasdoor moeten worden bij kringgesprekken uiter brekende leesactiviteiten tot het stimuleren aard verhogen die de betrokkenheid van de van bibliotheekbezoek bijvoorbeeld via een kinderen maar leerkrachten doen er beter project als de boekenbende aan huis zie aan om zulke gesprekken op gang te bren boven of een werkvorm als deze hieronder gen vanuit concrete voorwerpen of afbeel waarbij via een taaltaak ook de spreekbaar dingen zie ook hieronder over het gebruik digtheid wordt ontwikkeld van beeldmateriaal een personage interviewen deze activiteit heeft eigenlijk twee bedoelingen aan de ene kant willen we leerlin gen gericht en op een wat verdiepende manier vragen leren stellen zodat ze in de toekomst in staat zijn om makkelijker interessante informatie te achterhalen anderzijds richten we ons op het leren doorgronden van personages in verhalen en boeken een tijdje voordat we deze lessenreeks uitwerken zeggen we de kinderen dat ze op zoek moeten gaan naar een leesboek met een boeiende hoofdfiguur want dat het de bedoeling is dat die over enkele weken geinterviewd wordt in de klas wanneer ze na enkele weken beslist hebben in wiens huid ze straks willen kruipen vragen we hen een kaartje te maken met daarop de naam van de figuur het boek waarin hij meespeelt en waar en wanneer de gebeurtenissen zich afspelen

29e jaargang nummer 5 mei juni 2000 de volgende dagen gaan we op basis van een bestaand interview eerst dieper in op hoe je een interview afneemt zodat leerlingen inzicht krijgen in welke soorten vra gen ze kunnen stellen en op welke manier het interview een echt gesprek kan wor den en tot leven kan komen het moment is nu aangebroken om interviews af te nemen daarvoor verdelen we de klas in groepjes elk groepje trekt allereerst een kaartje die hoofdfiguur uiteraard niet van een leerling van het groepje moet het groepje straks interviewen maar eerst mag er nog een twintigtal minuten worden voorbereid uiteraard evalueert de klas achteraf het gesprek er wordt ingegaan op de kwaliteit van de vragen maar ook op hoe interessant het geinterviewde personage was en hoe leesbaar het boek waarin het meespeelt maar ook projecten rond radio of televisie of ken van een nederlandstalige correspon het meegeven van audiocassettes⁶ met ver dentieklas liefst gekoppeld aan een aantal halen gedichten en liedjes kunnen een sti gezamenlijke activiteiten zo moeten de kin mulans betekenen voor kinderen om buiten deren wel nederlands schrijven en spreken de school naar taal materiaal nederlands te willen ze kunnen communiceren grijpen ook het opvoeren van een echt toneelstuk een andere mogelijkheid om een zinvolle is een mogelijkheid ongetwijfeld erg buitenschoolse context te creeren is het arbeidsintensief maar met een hoog rende stimuleren van ouders ment kinderen herken om hun eventuele in nen nog lang na de spanningen om neder op een meertalige school moeten opvoering woorden en lands te leren toe te dan ook extra inspanningen worden zinnen uit hun theater spitsen op com-

muni gedaan om het buitenschools leren tekst in andere contextie over de school van het nederlands te stimuleren ten en denken daar ook op die manier krijgen over na een toneelstuk hun kinderen de kans om in de taal van het voering is ook een natuurlijke context om domein school over dat domein te praten veel aandacht te besteden aan uitspraak en intonatie het moet juist en expressief zeker wanneer kinderen nauwelijks of niet in gezegd worden bovendien kunnen ouders contact komen met nederlands buiten de hun appreciatie voor de nieuwe taal van schoolmuren zoals bijvoorbeeld in brussel hun kinderen tonen door naar de voorstel bestaat de kunst erin om erg functionele en ling te komen uitdagende contexten te creeren waarin het nederlands moet worden gebruikt een of een zeer mooi idee om dit onderdeel voor de hand liggend voorbeeld is het zoe mee af te ronden mei juni 2000 nummer 5 29e jaargang mn radio maken op school stel je voor dat je met je klas aan een radioprogramma mag werken en dat het nog uitgezonden wordt ook vrijdagmiddag tijdens de speeltijd via de intercom van de school net echt want er is een hele uitzendinginstallatie maar zelfs al duurt dat programma maar een half uur daar komt heel wat voorbereiding bij kijken de taal vaardigere kinderen zijn druk in de weer met allerlei teksten f bijvoorbeeld heeft een zusje gekregen en maakt een verslag over het familiefeest afgelopen weekend ondertussen verzin jij met een groepje vragen voor het interview met de nieuwe leerkracht spannend misschien mag jij de vragen wel stellen nog een ander groepje blik een reclamespot in over pesten een thema dat erg leeft op de school en straks moet er terug overlegd worden met de verschillende groepjes de volgorde van de verschillende items moet nog worden bepaald en er moet ook nog muziek worden gekozen het schoolboek waardoor er in de klas geen kinderen uit de als struikelsteen boot hoeven te vallen het gaat hier om twee manieren van werken die we samen met leerkrachten van de lagere school ont er zijn momenten dat je als leerkracht echt wikkelden tijdens recente nascholingen in met de handen in het haar kan zitten je laken en vorst gebruikt voor taal een eigentijds school boek je werkt inductief en taakgericht omdat we binnen het kader van dit artikel maar toch zijn er kinderen die voor taal en ons beperken tot twee ingrepen kan het dus voor heel veel andere vakken uitval erop lijken dat het om een fragmentaire vertonen het schoolboek blijkt toch te aanpak gaat we zijn er ons van bewust dat moeilijk en pogingen er op veel meer terrein tot differentiatie gaan nen moet worden zo te zien niet ver goed taalonderwijs vertrekt nu gewerkt om zelfs een genoeg naast het feit eenmaal vanuit de beginsituatie goed en analytisch dat die kinderen weinig van de leerlingen en niet die schoolboek geschikt te kans maken om talig te van het schoolboek maken voor een speci groeien stelt zich fieke groep leerlingen soms het probleem dat zij bijzonder storend goed taalonderwijs vertrekt nu eenmaal kunnen werken op het leven in de klas vanuit de beginsituatie van de leerlingen en niet die van het schoolboek we menen wel dan bij de pakken blijven zitten hoeft niet dat het om twee vitale ingrepen gaat echt door een aantal ingrepen uit te voeren onderwijs zonder teksten is ondenkbaar ten aanzien van het schoolboek kunnen zwakke lezers dreigen dan ook te verdrin grote talige niveaverschillen in de klas ken als teksten niet aangepast zijn aan hun overbrugd worden die ingrepen laten toe niveau en het belang van beeldmateriaal om het leerboek

op maat van de klas te voor taalverwerving onderstrepen is zoveel snijden en zo creeer je een vangnet meer als een open deur intrappen 29e jaargang nummer 5 mei juni 2000 ix
